

- повтори:
*Піду собі світ за очі / Пішов же я світ за очі;
Що буде, те й буде;
Найду долю – одружуся / Не найду – втоплюся;*
- метафори:
*Доля заховалась;
Щоб не росло таке зілля
На нашому полю;*
- архаїзми:
*А воленьку люде добрі
І не торговали.*

Висновки. Отже, у лінгвосеміотиці цілком справедливо уналежнюють поетичний твір до знакових систем, оскільки його формально-змістова структура визначається єдністю знаків форми та знаків змісту. Поезія Т. Г. Шевченка є моделлю репрезентації особливостей функціонування знаків-індексів на трьох рівнях семіотичної системи. Зокрема на семантичному рівні знаки-індекси представлені словами, що вказують на мотиви та результати дії ліричного героя; на синтаксичному рівні знаки-індекси функціонують у межах складних речень різного типу; їхній прагматичний статус забезпечують повтори, метафори та слова-архаїзми.

Перспективи подальших розробок. Планується здійснити аналіз семіотичного простору поезії Т. Г. Шевченка «Як маю я журитися».

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Барт Р. Избранные работы. Семиотика. Поэтика / Р. Барт. – М., 1989. – 616 с.
2. Болотнова Н. С. Художественный текст в коммуникативном аспекте и комплексный анализ единиц лексического уровня / Н. С. Болотнова. – Томск, 1989. – 312 с.
3. Горло Е. А. Прагмалингвистиче́мый анализ письменного поэтического текста [*Электронный ресурс*] / Е. А. Горло // Литературное редактирование: [сайт]. – СПб., 2009–2012. – url: <http://lit-red.ru/downloads/gorlo.doc> (15.10.2012); Название с экрана.
4. Каразин Ю. В. Поэтический текст как система: монография / Ю. В. Каразин. – Екатеринбург: Издательство Уральского университета, 1999. – 260 с.
5. Конторчук Г. К. Творчість Тараса Шевченка як об'єкт мовознавчих студій [*Електронний ресурс*] / Г. К. Конторчук // Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/VG/2010_21/32_21.pdf (Назва з екрану).
6. Лотман Ю. М. О поэтах и поэзии / Ю. М. Лотман. – СПб.: «Искусство-СПб», 1996. – 848 с.
7. Лотман Ю. М. Сборник работ (Ю.М. Лотман и тартусско-московская семиотическая школа) / Ю. М. Лотман. – М.: Гнозис, 1994. – 560 с.
8. Пирс Ч. С. Избранные философские произведения / пер. с англ. К. Голубович, К. Чухрукидзе, Т. Дмитриева / Ч. С. Пирс. – М.: Логос, 2000. – 412 с.
9. Пирс Ч. С. Логика как семиотика: теория знаков / Ч. С. Пирс // Метафизические исследования. – Вып. 11. Язык. – СПб. – 1999. – С. 82–98.
10. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія / О. О. Селіванова. – Полтава: Довкілля, 2006. – 716 с.
11. Шевченко Т. Г. Як маю я журитися / Т. Г. Шевченко / [*Електронний ресурс*] // Режим доступу: <http://ukr-lit.net/shevchenko/318-virshi/836-jak-maju-ja-zhuritisja.html> (Назва з екрану).
12. Шрейдер Ю. А. Логика знаковых систем (элементы семиотики) / Ю. А. Шрейдер. – М.: КД «Либроком», 2012. – 63 с.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Вікторія Желязкова – кандидат філологічних наук, доцент кафедри прикладної лінгвістики Миколаївського національного університету ім. В. О. Сухомлинського.

Наукові інтереси: семіотика, риторика, герменевтика, культуромовна підготовка фахівця.

УДК 821.111–2.09: 159.937.51

СЕМАНТИКА КОЛЬОРУ У ТВОРЧОСТІ ОСКАРА УАЙЛЬДА (НА ПРИКЛАДІ ФІЛОСОФСЬКОЇ КАЗКИ «СОЛОВЕЙ І ТРОЯНДА»)

Олександра ЖУКОВА (Кіровоград, Україна)

У статті розглядаються особливості семантики кольору в творчості О. Уайльда на основі казки «Соловей і троянда», досліджуються можливості психосемантичного аналізу кольоропозначень за допомогою інтерпретаційних таблиць кольорного тесту.

Ключові слова: семантика кольору, особистісний кольорний тест, алгоритм.

In the article on the basis of the fairy tale 'Nightingale and the Rose' the peculiarities of colour semantics in O. Wild's creative works are revealed, the possibilities of psychosemantic analysis of colour names with the help of the interpreting tables of personal colour tests are examined.

Key words: semantics of colour, personal colour test, algorithm.

Оскар Уайльд – англійський письменник, творчість якого не залишила байдужими багатьох літературознавців. Він є автором філософського роману «Портрет Доріана Грея», комедій «Ідеальний чоловік», «Як важливо бути серйозним». Казки Уайльда сповнені описів. Автор ретельно зображає кімнати і палаци, одяг і зовнішність своїх героїв, дорожочинності та прикраси, дерева й квіти (майже в кожній казці є сад). Він використовує особливу палітру. В системі прикметників, порівнянь, метафор, уподібнень, якими оперує Уайльд, панують мінерали й квіти. Сьогодні ми хотіли б проаналізувати його твір «Соловей і троянда», поєднавши літературу з психологією. Філософську казку було обрано не випадково. Кольори в цьому творі відіграють важливу роль. Їх значення допомагає у більш глибокому розкритті характерів героїв. Колірний особистісний тест М. Люшера допоможе нам у розкритті семантики кольорів, які застосовував письменник при написанні твору. Спробуємо розкодувати таємниці приховані автором. Праці М. Люшера застосовувались в медицині, педагогіці. Ми теж застосовували тест М. Люшера при дослідженні творів українських письменників періоду модернізму, але ні ми, ні інші дослідники не торкалися творів англійського письменника з цього боку.

Метою є розглянути особливості глибинної психосемантики кольору в творі «Соловей і троянда». **Завданням**, яке ми ставимо перед собою, є розробка алгоритму дослідження колористики у творах О. Уайльда, а також виявлення характеру семантики та психосемантики кольоропозначень у його художніх текстах з використанням інтерпретаційних таблиць кольорного особистісного тесту.

Нами пропонується наступний **алгоритм** дослідження колористики твору: 1) для зручності мікроаналізу психосемантичного наповнення кольоропозначень, розбити текст твору на окремі фрагменти, які мають відносну самостійність; 2) маючи на увазі, що колористика «працює» на розкриття змісту того чи іншого фрагменту, визначити характер і напрямок семантичного навантаження кольоропозначень в різних фрагментах твору; 3) уточнити й остаточно встановити психосемантичний зміст окремих кольоровживань, використовуючи методичний посібник В. Драгунського «Колірний особистісний тест», знайти психологічні значення кольорів у розділі Г. Клар «Тест Люшера. Психологія кольору» або ж у розділі «Оцінка особистості через вибір кольору». Існує думка, що інтерпретаційні таблиці до тесту, які викладені в цих розділах, мають самостійну практичну цінність і можуть широко використовуватись поза межами застосування самого тесту.

Перший фрагмент твору нами названо «портрет героя».

«*His hair is dark as the hyacinth - blossom, and his lips are red as the rose of his desire; but passion has made his face like pale ivory.*» Бліде обличчя свідчить про те, що герой перебуває у стані крайнього внутрішнього напруження (стресу). Вибір автором чорного й білого одночасно для відображення стану героя «характерне для людей, які відчувають сильний психічний тиск з кризовим загостренням» [2 : 164]. І, дійсно, наш герой сильно переймається через те, що не може знайти червоної троянди для коханої. Він плаче і не знає, у чому знайти розради. Студент (так автор назвав нашого героя) відчуває справжнє горе. На нього тисне його проблема, якої, на його погляд, немає гірше.

Другий фрагмент казки ми назвали «Соловей допомагає Студенту знайти червону троянду». Соловей каже, що Студент – людина, яка може кохати по-справжньому. «*Love may not be purchased of the merchants, nor can it be weighed out in the balance for gold.*» Згадування золотого (жовтого) кольору означає «пошук вивільнення, здатного принести щастя, яке відсутнє» [2 : 152]. Соловей дійсно знаходить вивільнення, намагається принести щастя людині, яка вміє кохати. Соловей відправляється на пошуки того самого щастя. Він знаходить троянди, але спочатку білі, а потім жовті. *White roses, as white as the foam of the sea, and whiter than the snow upon the mountain.*»

Yellow roses, as yellow, as the hair of the mermaid who sits upon an amber throne, and yellower than the daffodil that blooms in the meadow before the mower comes with his scythe. Не дарма письменник ставить білі і жовті троянди на протигагу червоним. Білий – колір чистоти почуттів, а жовтий у своїх значеннях «в символічному тяжіє до білого» [1 : 20]. Почуття героя не потрібні нашій героїні, як і не потрібні їй білі і жовті троянди.

Червоний колір – колір крові, яку має віддати Соловей, щоб отримати цю квітку. «*If you want a red rose, » – said the Tree, «you must build it out of music by moonlight, and stain it with your own heart 's - blood.*»

Соловей починає роздуми над тим, як добре просто жити, насолоджуватись красою природи, всього того, що нас оточує: «*It is pleasant to sit in the green wood, and to watch the Sun in his chariot of gold...*» Але в той самий час запитує: «*Yet Love is better than Life, and what is the heart of a bird compared to the heart of a man?* » Цим самим він підкреслює, що готовий піти на самопожертву заради кохання. Поєднання золотого (жовтого) з зеленим - має семантику «нетерплячої готовності» [2 : 204]

Далі знаходимо : «...*the Nightingale sang to the Oak-tree, and her voice was like water bubbling from a silver jar*». Срібний (білий) – щастя, надія. Справді, Соловей сподівався, що подарує щастя, чи принаймні надію на щастя людині, віддавши своє життя заради цього.

Третій фрагмент твору ми назвали «в домі професора». Наприклад: «*The daughter of the Professor was sitting in the doorway winding blue silk on a reel, and her little dog was lying at her feet*.»

Психологічна характеристика блакитного – «безтурботність» [2 : 137] . Дівчина дійсно безтурботна. Вона нічим не переймається, окрім того, що хотіла б отримати справжні коштовності, а не троянди. Кохання Студента їй не потрібне. Вона навіть не уявляє, яким чином він дістав червону троянду, чим мав пожертвувати Соловей заради квітки. А, втім, навіть, якщо вона б і знала про ті жертви, це її теж не турбувало б.

Таким чином, за результатами дослідження можна зробити висновки: 1) застосування запропонованого нами алгоритму дослідження колористики твору дозволяє проникнути в семантику кольоропозначень, більш глибоко осягнути значення колористики для художньої цінності тексту; 2) кольоропозначення в казці нібито кодують психічні стани (враження, емоції) героїв і через механізми уяви сугестують їх читачеві; 3) запропонований нами алгоритм дослідження семантики кольору казки О. Уайльда «Соловей і Троянда» є прийнятним і ефективним при аналізі колористики й інших його творів.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Базима Б. Психология цвета: теория и практика. / Б. Базима. – СПб.: Речь, 2005. – 205с.
2. Драгунский В. Цветовой личностный тест. Практическое пособие. / В. Драгунский. – М.: АСТ, Мн.: Харвест, 2003. – 448 с.
3. Люшер М. Сигналы личности. / М. Люшер. – Воронеж, 1993. – 159 с.
4. Уайльд О. Сказки. / О. Уайльд. – М.: Издательство «Прогресс», 1979. – 211 с.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Олександра Жукова – кандидат філологічних наук, старший викладач кафедри лінгводидактики та іноземних мов факультету філології та журналістики Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка.

Наукові інтереси: аналіз та інтерпретація тексту, синтез мистецтв.

УДК 811.112.2'367'42

СТИЛІСТИЧНА ФУНКЦІЯ ЛАНЦЮЖКІВ ОДНОРІДНИХ ЧЛЕНІВ РЕЧЕННЯ У ПРОЗІ УВЕ ЙОНЗОНА

Юрій ЗАХАРОВ (Львів, Україна)

У статті висвітлено структурні та семантичні аспекти асиндетичних ланцюжків однорідних членів речення у ранніх романах Уве Йонзона, проведено їхню змістову інтерпретацію у контексті поетики автора, вказано на формальну своєрідність та системність цього явища, виявлено його стилістичну функціональність.

Ключові слова: Уве Йонзон, ідіостиль, лінгвостилістика, стилістичний синтаксис, однорідні члени речення, асиндетон, метафорика.

The article deals with structural and semantic aspects of asyndetic chains of homogeneous sentence members in early novels by Uwe Johnson. In-depth interpretation in the context of author's poetics has been comprehensively conveyed. Formal diversity and consistency of structures has been identified and stylistic functionality has been elicited.

Key words: Uwe Johnson, individual style, linguistics, stylistic syntax, homogeneous sentence members, asyndeton, metaphors.

Лінгвостилістичний розгляд мовних одиниць у рамках художнього макротексту передбачає визначення їхньої композиційної і стилістичної функціональності та мотивованості ідейно-тематичним змістом та наратологічною специфікою творів [1: 90, 113-114; 8: 46; 9: 17-19].

Виявом авторської поетики в макрокомпозиції модерністських романів німецького письменника Уве Йонзона “Здогади про Якоба” [5] (далі ЗЯ) та “Третя книга про Ахіма” [4] (ТКА) є побудова сюжету на засадах неаукторіального способу ведення оповіді при одночасній інтеграції у текст оповідної рефлексії, дискусії умов і труднощів художнього зображення. Часова багатоплановість сюжету романів Йонзона позначена оповідним багатоголоссям та переплетенням хронологічних пластів, причому читачеві потрібно самостійно розпізнавати голоси персонажів та розрізняти оповідні рівні.

У лінгвостилістичному плані у романах Йонзона слід передусім виділити поширеність паратаксісних структур, які втілюють ідею рівноправності, смислової координативності та реалізують авторську поетику на мікроструктурному рівні. До прикладу, А. Ласт розглядає такі